

Stowarzyszenie Miłośników Czeladzi

ul. Szpitalna 5 B | 41-250 Czeladź | www.smc.czeladz.pl | smc.czeladz@onet.eu

Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A. Oddział w Czeladzi 56 1020 2498 0000 8502 0128 3936

SPRAWOZDANIE z działalności Stowarzyszenia Miłośników Czeladzi w 2022 roku

W ciągu 2022 roku Zarząd Stowarzyszenia działał w składzie wybranym na ostatnim Walnym Zebraniu Sprawozdawczo-Wyborczym. Na dzień 31 grudnia 2022 r. nasza organizacja liczyła 49 członków zwyczajnych, 8 - honorowych oraz 10 - wspierających.

Tak jak w latach poprzednich w roku sprawozdawczym działalność merytoryczna SMCz ogniskowała się wokół zagadnień:

1. działalność wydawnicza i popularyzatorska
2. działalność w Ruchu Stowarzyszeń Regionalnych RP
3. udział w uroczystościach i imprezach
4. współpraca
5. pozostała działalność

Ad 1. Działalność popularyzatorska i wydawnicza

Popularyzacji działań SMCz służą wszystkie informacje i anonsy zamieszczane na stronie internetowej www.smc.czeladz.pl, na fanpage Facebook oraz podejmowane inicjatywy wydawnicze.

I. Wydawnictwa

W 2022 r. został wydany 26 numer „**Zeszytów Czeladzkich**”, o objętości 100 s. z ilustracjami (zdjęcia, ryciny, dokumenty archiwalne). Nakład „Zeszytu” to 200 egzemplarzy o formacie A5. Formę graficzną wydawnictwa uatrakcyjnił UV wybiórczy na okładce. Realizacja tego wydawnictwa możliwa była dzięki grantowi pozyskanemu z Gminy Czeladź w wysokości **4.383,80 zł**. Oczywiście do kosztów związanych z realizacją zadania należy doliczyć też koszty pracy wolontariuszy zaangażowanych w proces przygotowania całego przedsięwzięcia – redaktorów, koordynatorów, obsługi administracyjnej i księgowej oraz wydatków biurowych ponoszonych ze środków własnych Stowarzyszenia.

Tematem wiodącym tego numeru „Zeszytów Czeladzkich” jest historia czeladzkiej dzielnicy zwanej popularnie „Blokami” we wspomnieniach mieszkańca tego osiedla. W tym numerze „Zeszytów” rozpoczęliśmy cykl, którego zadaniem będzie pokazanie Czeladzi jako liczącego się uczestnika procesu industrializacji kraju od początku XX wieku. Jako pierwsze zaprezentowaliśmy Polskie Towarzystwo Geologiczne, które przez 15 lat działało w naszym mieście oraz związanych z nim wybitnych przedstawicieli nauki. Po-

nieważ we wrześniu 2022 roku zmarła Ilona Kuśmierka Kocyłak, znana aktorka wywodząca się z Czeladzi, Honorowa Obywatelka Miasta Czeladź i członek naszego Stowarzyszenia, zamieściliśmy artykuł jej poświęcony. Na łamach rocznika znalazły się następujące artykuły:

- Od wydawcy
- Władysław Maciej Żymirski *Jestem z „Bloków”*
- Jerzy Zawada *O starej ulicy Ogrodowej*
- Bożena Plutecka *Zofia Gromska numer obozowy 14783*
- Violetta Zakrzewska *Sergiusz Mirowski – najukochańszy Sieriożka mojej babci Andzi*
- Wiesława Konopelska *Wielcy geolodzy na Saturnie*
- Wiesława Konopelska *Jan Brodzki – artysta nieobecny*
- Władysław Maciej Żymirski *Historia jednej fotografii*
- Wiesława Konopelska *Każdy ma swoją Dolinę Issy, czyli wszystko zaczęło się w Czeladzi. Pożegnanie Ilony Kuśmierskiej Kocyłak (1948-2022)*
- *Z przedwojennej prasy* – wybór Wiesławy Konopelskiej
- Od Redakcji – *Jeszcze o rodzinie Hercholdów* w oprac. Ewy Ambroży

W publikacji znalazło się wiele fotografii i dokumentów dotychczas niepublikowanych i nieznanym ludziom interesującym się historią Czeladzi. Na uwagę zasługują zdjęcia i dokumenty pozyskane z rodzinnych albumów aktualnych i byłych mieszkańców Czeladzi, Narodowego Archiwum Cyfrowego, Muzeum Zagłębia w Będzinie i Muzeum „Szttygarka” w Dąbrowie Górniczej oraz z zasobów Stowarzyszenia Miłośników Czeladzi.

II. Działania popularyzatorskie i promocyjne

- Organizacja otwartych spotkań członków i sympatyków Stowarzyszenia:
  - *Bitwa pod Saturnem 10 marca 1919 i jej znaczenie dla społeczności lokalnej* - wykład połączony z prezentacją dokumentów i fotografii opracowany przez kustosz Muzeum Saturn Annę Binek Zajda
  - *Jerzy Żymirski – dokumentalista Czeladzi: w 20. rocznicę śmierci* ; prezentacja przygotowana przez Władysława Macieja Żymirskiego i Ewę Ambroży. Wspólnie z Poczta Polską i Polskim Związkiem Filatelistów Stowarzyszenie wydało wydawnictwa filatelistyczne poświęcone Panu Jerzemu: okolicznością kartę pocztową, „Twój Znaczek” i okolicznościowy datownik.
  - *Ulica Będzińska: historia i mieszkańcy* – dwa spotkania przygotowane przez wieloletniego mieszkańca tej ulicy, członka Stowarzyszenia Andrzeja Miodyńskiego
  - *Henryk Komuniewski: światowej sławy kolarz rodem z Czeladzi we wspomnieniach Antoniego Krawczyka*
  - *Obraz Piasków pod koniec lat 30. tych XX wieku*: prezentacja makiety Piasków - prezentacja Jan Powalka współtwórca projektu
  - Promocja 26 numeru „Zeszytów Czeladzkich”
- Przekazanie 26 numeru „Zeszytów Czeladzkich”
  - instytucjom kultury i placówkom oświatowym: członkom i sympatykom Stowarzyszenia, autorom tekstów, rodzinom bohaterów artykułów, osobom, które udostępniły materiały (dokumenty, obrazy) z możliwością wykorzystania ich w publikacji, Honorowym Członkom Stowarzyszenia Miłośników Czeladzi i instytucjom wspierającym działalność naszej organizacji, władzom miasta Czeladź oraz mieszkańcom Czeladzi (obecnym i byłym) interesującym się historią naszego

grodu.

- placówkom Miejskiej Biblioteki Publicznej w Czeladzi, czeladzkich bibliotek szkolnych, Muzeum Miejskiego „Saturn”, Muzeum Szttygarka w Dąbrowie Górniczej, Muzeum Miejskiego w Sosnowcu, Muzeum Zagłębia w Będzinie, bibliotek publicznych Zagłębia Dąbrowskiego (Będzin, Dąbrowa Górnicza, Sosnowiec), do Rady Krajowej Ruchu Stowarzyszeń Regionalnych RP z siedzibą w Warszawie (gromadzącej materiały publikowane przez towarzystwa regionalne)
- Biblioteki Narodowej, Biblioteki Jagiellońskiej i Biblioteki Śląskiej - egzemplarze obowiązkowe.

- Digitalizacja i opracowanie fotografii dotyczących Czeladzi i jej mieszkańców pozyskanych w 2022 r.; zeskanowano ponad 400 jednostek
- Przygotowania do wprowadzenia do Otwartego Systemu Archiwizacji zasobów Archiwum cyfrowego Stowarzyszenia Miłośników Czeladzi - we współpracy z Centrum Archiwistyki Społecznej (dawna nazwa Ośrodek KARTA) w Warszawie: udział w szkoleniach (webinaria), zbieranie potrzebnej dokumentacji.
- Wystawa „Maria Nogajowa – bibliotekarz, artysta, społecznik” w Miejskiej Bibliotece Publicznej z okazji otwarcia biblioteki po modernizacji.
- Udział w Pikniku Czeladzkiej Organizacji Pozarządowych i w czeladzkich Senioraliach 2022.
- Udostępnianie materiałów o Czeladzi i czeladziach osobom prywatnym i instytucjom:
  - ✓ Instytut Myśli Polskiej im. Wojciecha Korfańskiego w Katowicach – fotografie związane z kultem świętej Barbary, fotografie kopalni Saturn i kopalni Czeladź
  - ✓ Wydział Promocji Miasta, Kultury i Współpracy z Zagranicą Urzędu Miasta Czeladź – Echo Czeladzi – fotografie związane z życiem codziennym i odświętnym Czeladzi, z zakładami działającymi w Czeladzi
  - ✓ Muzeum Saturn:
    - * fotografie i dokumenty związane z obecnością Józefa Piłsudskiego w Czeladzi do wykorzystania na wystawie organizowanej z okazji 100. rocznicy pobytu Marszałka w Czeladzi
    - * w związku z wystąpieniem Muzeum do IPN o oznaczenie grobów powstańców tabliczką „Tobie Polsko – grób powstańca śląskiego” przekazano do Muzeum informacje o czeladzkich uczestnikach Powstań Śląskich, których groby znajdują się na cmentarzu parafialnym przy ulicy Nowopogońskiej
    - * wnioskowano o uzupełnienie wykazu „Straty osobowe i ofiary represji podczas II wojny światowej”, dostępnego na stronie internetowej Muzeum, o informacje o czeladziance Józefie Stelmachu. Stowarzyszenie opracowało i przekazało informacje o Józefie Stelmachu
  - ✓ Miejska Biblioteka Publiczna
Fotografie do wystawy „Historia Czeladzi zatrzymana w kadrze”
  - ✓ Szkoła Podstawowa nr 2 – fotografie szkoły i uczniów w związku z obchodami 120. lecia istnienia szkoły

- Prezentacja wydawnictw Stowarzyszenia w gablocie w Centrum Informacji Miejskiej w Centrum Usług Społecznościowych i Aktywności Lokalnej Rynek 22
- Przekazanie do zbiorów
  - ^ Miejskiej Biblioteki Publicznej w Sosnowcu albumu fotografii „Dzielnica Milowice i jej kopalnia”
  - ^ Miejskiej Biblioteki Publicznej w Zakopanem 7 starych pocztówek Zakopanego

^ Miejskiej Biblioteki Publicznej w Jastrzębiu Zdroju - 2 starych (z początków XX wieku) widokówek Jastrzębia.

Ad 2. działalność w Ruchu Stowarzyszeń Regionalnych RP

Stowarzyszenie jest sygnatariuszem ogólnopolskiego **Ruchu Stowarzyszeń Regionalnych RP** z siedzibą w Warszawie. Kol. E. Ambroży jest przewodniczącą Komisji Rewizyjnej Ruchu. W ciągu 2022 roku Rada Krajowa odbyła tylko 1 spotkanie poświęcone przygotowaniom do Walnego zebrania sprawozdawczo-wyborczego oraz planom działalności Ruchu na najbliższe lata.

Ad. 3. Udział w uroczystościach patriotycznych i ważnych dla społeczności lokalnej rocznicach

W 2022 roku przedstawiciele Stowarzyszenia uczestniczyli w organizowanych przez władze miasta Czeladź uroczystościach związanych z ważnymi rocznicami i wydarzeniami historycznymi (styczeń – rocznica wybuchu Powstania Styczniowego, 27 stycznia - rocznica wyzwolenia Czeladzi, 19 lutego - rocznica powrotu Dzieci Potulic, 13 kwietnia - Dzień Zbrodni Katyńskiej, 3 maja – Narodowe Święto Konstytucji 3 Maja, 8 maja – zakończenie II wojny światowej, 1 września – wybuch II wojny światowej, 27 września – Dzień Polskiego Państwa Podziemnego, 11 listopada – Narodowe Święto Niepodległości, 29 grudnia – rocznica wybuchu w łaźni miejskiej).

Członkowie Zarządu Stowarzyszenia wzięli udział w uroczystościach związanych z rocznicami działalności czeladzkiej instytucji i organizacji:

- Uroczysta sesja Rady Miejskiej związana z obchodami 760. lecia Czeladzi
- 60. lecie działalności w Czeladzi Oddziału Związku Emerytów i Rencistów RP
- 120. lecie powstania Szkoły Podstawowej nr 1
- 120. lecie powstania Szkoły Podstawowej nr 2

oraz

- 100 urodzin pani Anny Zarębskiej – członka założyciela naszego Stowarzyszenia
- 30. lecia działalności artystycznej i społecznej pana Krzysztofa Zięcika
- Uroczysta sesja Rady Miejskiej połączona z wręczeniem Pierścieni Saturna

Ad. 4 Współpraca

Ważnym elementem działalności Stowarzyszenia jest ścisła **współpraca z jednostkami** samorządowymi i **organizacjami**. W roku sprawozdawczym utrzymywaliśmy kontakty z niżej wymienionymi podmiotami:

- Miejska Biblioteka Publiczna im. Marii Nogajowej
- Muzeum Saturn
- Forum dla Zagłębia Dąbrowskiego z siedzibą w Sosnowcu
- Urząd Miasta: Wydział Promocji - *Echo Czeladzi* oraz Polityki Społecznej i Edukacji
- Związek Kombatantów i Byłych Więźniów Politycznych RP

Ad. 5 Pozostała działalność

- Przez cały 2022 rok prowadzona była strona internetowa Stowarzyszenia, na której zamieszczano informacje o bieżących działaniach naszej organizacji.

- Prowadzony jest też fanpage Stowarzyszenia na Facebooku – zamieszczane są tam ciekawe informacje dotyczące Czeladzi, zdjęcia, karty pocztowe i informacje o ważnych wydarzeniach w Stowarzyszeniu. W ciągu 2022 roku na Fb umieszczono 150 fotografii z opisami, związanych z Czeladzią i jej mieszkańcami (fotografie z archiwum i archiwum cyfrowego Stowarzyszenia). Strona spotyka się z bardzo dobrym odzewem i dużym zainteresowaniem.
- Podejmowanie działań mających na celu pozyskanie nowych materiałów historycznych związanych z przeszłością naszego miasta (zdjęć, dokumentów) i bieżąca digitalizacja .
- Nawiązanie kontaktów i współpracy z:
  - * Instytutem Myśli Polskiej im. Wojciecha Korfańskiego w Katowicach
  - * Centrum Usług Społecznościowych i Aktywności Lokalnej Rynek 22

Czeladź 6 marca 2023 r.